

MOTTATT

17 JUL 2023

Barnehuset i Bergen
Politiinspektør Gunnar Fløysand
Hordaland Statsadvokatembete

Bergen 06.07.2023.

Bekymring ved nåværende praksis for tilrettelagte barneavhør ved Barnehuset i Bergen.

De faste forsvarerne, tilknyttet Hordaland tingrett, ønsker med dette å gi en samlet tilbakemelding vedrørende gjennomføring av tilrettelagte avhør av barn ved Barnehuset. Formålet med dette brevet er å gi en konstruktiv tilbakemelding til samtlige profesjonelt involverte parter.

De faste forsvarerne har over lang tid opplevd forhold ved gjennomføring av tilrettelagte avhør som er uheldig. Av hensyn til betydningen av de tilrettelagte avhørene, både for påtalemyndighetens avgjørelser, rettssystemets bevisgrunnlag, samt de involverte private parter, opplever vi det som nødvendig å gi en tilbakemelding.

1.1

Formålet med tilrettelagte avhør er å få frem nødvendige opplysninger som kan kaste lys over spørsmålet om det er begått en straffbar handling, hvem som eventuelt har begått handlingen og om vedkommende kan straffes.

Ut over etterforskningshensynet, skal også tilrettelagte avhør, som hovedregel, tre i stedet for barnets forklaring i en eventuell hovedforhandling jf stpl. § 298 og forskriften § 1.

Avhørslederen erstatter dommerens rolle i en hovedforhandling jf strpl. § 294 og har et objektivt ansvar for å sikre sakens opplysning og best mulig avgjørelsesgrunnlag for det tilfellet at saken behandles i retten.

Gjennomføring av tilrettelagte avhør og rollefordelingen mellom involverte parter, er nærmede beskrevet i forskriften, samt Riksadvokatens direktiver og retningslinjer.

1.2

De faste forsvarerne er bekymret for dagens praksis ved gjennomføringen av tilrettelagte avhør. Det er i hovedsak en bekymring for at sluttproduktet av avhørene, som blir presentert for påtalemessig avgjørelse samt i retten ikke ivaretar det lovbestemte formålet.

- I henhold til forskriftens § 3, samt strpl. § 294 er avhørsleders rolle svært viktig både for gjennomføringen og sluttproduktets bevismessige betydning ved senere avgjørelse.

I mange saker er avhørsleders rolle for lite dominerende og styringen av avhøret er ikke fremtredende, verken for fremdrift, formål, eller spørsmålsstillingen.

Det er ønskelig at fokuset på avhørsleders forberedelse av saken og rolle under avhøret blir tydeligere. Det er vesentlig at avhørsleder har og tilkjenner en klar strategi hvor det senere formålet ved avhøret har hovedfokus. Dette synes å mangle i mange saker.

- Barnehusets rolle er definert i forskriftens § 5.

I mange saker er de ansatte på Barnehuset sin rolle for dominerende og fremtredende. Dette gjelder gjennomføring av avhør, kontakt med barnet i forkant og etterkant av avhøret, samt ved fremdrift og spørsmålsstilling.

En slik rolleforskyvning er uheldig. I mange tilfeller har ansatte ved Barnehuset overtatt styringen ved før og ettermøter, samt vært overstyrende for hva barnet skal spørres om.

I mange saker har ansatte ved Barnehuset kontakt med barnet i forkant av avhøret, underveis i avhøret og før eventuelle supplerende avhør. I mange saker har ansatte ved Barnehuset opplyst at de vurderer at «barnet har mere inne» og at spørsmålsstillingen må forsette. I enkelte saker fremstår det som uklart hva som er bakgrunnen for slike utsagn. De ansattes tilnærming blir i mange saker for styrende.

Det er fare for at formålet med objektiv informasjon til senere avgjørelser, ikke er like fremtredende for ansatte ved Barnehuset som ved avhørsleder.

Rollefordelingen må bli tydeligere.

- Gjennomføring av avhør er regulert i forskriftens § 9.

Etterforskning og bevisensyn tilsier at gjennomføringen og særlig spørsmålsstillingen, er helt avgjørende for sluttproduktet.

I mange saker fremstår spørsmålsstillingen som lite gjennomtenkt i forkant, både av avhørsleder og avhører. Dette er uheldig med tanke på at barn ofte har kort fokusvindu og konsentrasjon. I mange saker er ofte den innledende kontaktetableringsfasen så lang at barnets fokus og tålmodighet er oppbrukt.

I mange saker resulterer dette i spørsmålsstillingen om vesentlige forhold blir repeterende og i noen tilfeller ledende og preget av at barna får presentert svaralternativer i spørsmålsstillingen. Dette er uheldig.

I noen saker blir barns unnvikende svar eller mangelfulle svar, automatisk tolket som at barnet har mere informasjon enn det som er uttalt. Manglende presisjon, styring og strategi for spørsmålsstilling fører i mange saker til dårlig opplysning av saken og ikke minst grunnlaget for senere avgjørelser.

I mange saker blir også avhørene unødvendig lange og krevende for barna.

I mange avhør blir det gjennomført for mange pauser i viktige sekvenser, hvor bistandsadvokat, ansatte ved barnehuset og verger snakker med barnet før videre gjennomføring av avhør.
Slik kontakt er uheldig og sikrer ikke formålet bak tilrettelagte avhør.

Fokuset på betydningen av spørsmålstilling, presisjon og strategi for gjennomføring av tilrettelagte avhøre må bli tydeligere.
Videre må kontakten mellom barn og andre involverte i prosessen underveis i avhøret strammes inn.

- Sluttproduktet

De momentene som er påpekt ovenfor har betydning for hva som fremkommer i utskrift etter tilrettelagt avhør. Forstyrrelser, kontakt eller fare for påvirkning i forkant av avhør og underveis i avhør fremkommer ikke av utskriften, eller rapporten. Videre fremkommer det ikke hvem som eventuelt har påvirket spørsmålstillingen eller andre forhold ved gjennomføringen av avhøret, utover pauser og tidsangivelse.
Det er vanskelig for påtaleansvarlig eller retten å vurdere annet enn det som er nedtegnet. Dette medfører at vesentlig informasjon til vurdering av troverdighet og bevismessig betydning av avhøret blir svekket.

Det praksisavviket som er påpekt medfører også at det er svært vanskelig å be om supplerende avhør etter § 239 c.

I enkelte saker har også supplerende avhør i for stor grad blitt benyttet til å gjenta spørsmål fra første avhør og ikke til å belyse nye spørsmål fra siktede.

*****

Det er viktig å presisere at de uheldige sidene ved nåværende praksis, som her er påpekt, ikke gjelder alle saker og avhør, men det har vært flere negative erfaringer som det etter en samlet vurdering er viktig å påpeke på vegne av forsvarere i slike saker.

Med vennlig hilsen

Faste forsvarere ved Hordaland tingrett.